Terveydenhoitajaliitto
Hälsovårdarförbundet

Helsingissä
6.5.2024

Suomen Terveydenhoitajaliiton lausunto Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan kirjalliseen asiantuntijalausuntopyyntöön hallituksen esityksestä eduskunnalla laiksi tupakkalain muuttamisesta

Suomen Terveydenhoitajaliitto kiittää Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta kirjallisen asiantuntijalausunnon antamiseen HE 38/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan nikotiinipussien ottamista tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynnin sallimista noudattaen niille asetettuja sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään muun muassa nuorisokäyttöä. Vähittäismyynti säädettäisiin luvanvaraiseksi, tuotteille säädettäisiin naapurimaissa käytössä olevat nikotiinirajat ja tuotteissa sallittaisiin vain aikuisille tarkoitetut maut.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tupakkalakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, joka kattaisi nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet (2 §).

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa hallituksen ehdotusta savuttomien nikotiinituotteiden määritelmän (ml. nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet) lisäämisestä tupakkalakiin. Katsomme, että lainsäädännön tulee tukea tavoitetta savuttomaan ja nikotiinittomaan Suomeen vuoteen 2030 mennessä. Lisäämällä savuttomat nikotiinituotteet tupakkalain piiriin voidaan yhteiskunnallisin keinoin paremmin suojata väestöä, etenkin lapsia ja nuoria, muun muassa nikotiinipusseihin liittyviltä terveyshaitoilta ja -vaaroilta.

Savuttomille nikotiinituotteille säädettäisiin nikotiiniraja ja niistä kiellettäisiin tunnusomaiset tuoksut tai maut mentolin, mintun, teen, inkiväärin, rosmariinin ja puun makua lukuun ottamatta (25 a §).

Suomen Terveydenhoitajaliitto katsoo, että hallituksen esitykseen kirjattu sallittu nikotiinipitoisuus 16,6 mg/g on liian korkea. Kyseinen raja alittaa niukasti ns. pääkallomerkinnän rajan. Myrkyllisyyttä kuvaava pääkallomerkintä vaaditaan merkittävän nikotiinituotteisiin tuotteen nikotiinipitoisuus ollessa 16,7 mg/g:ssa tai enemmän. Huomioitavaa on,

että jo pieninä annoksina nikotiini voi aiheuttaa myrkytysoireita, ja suuremmat annokset ovat erityisen vaarallisia, varsinkin lapsille.

Suomen Terveydenhoitaja kantaa erityisen suurta huolta hallituksen esityksen löyhästä rajauksesta nikotiinituotteiden tuoksujen ja makujen kiellon suhteen. Hallituksen esityksen tavoitteeksi on kirjattuna pyrkimys ehkäistä nikotiinituotteiden nuorisokäyttöä. Osittainen rajaus tuoksujen ja makujen suhteen ei millään tavoin tue esityksen tavoitetta. Tutkimukset ovat osoittaneet, että tupakka- ja nikotiinituotteiden makujen kielto on tehokas keino ehkäistä nuorten tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön aloitusta. Erityisesti mentolin on havaittu houkuttelevan nuoria käyttämään tupakka- ja nikotiinituotteita ja luovan vaikutelman vähemmän haitallisista tuotteista. Katsomme, että nikotiinipussien sääntely makuaineiden osalta tulisi yhdenmukaistaa muiden tupakkalain alaisten tuotteiden kanssa, eikä makuaineita tulisi sallia.

Suomen Terveydenhoitajaliitto haluaa huomauttaa, että hallituksen esityksessä on pohdittu hyvin lain yhteiskunnallisia vaikutuksia (kappale 4.2.4) mm. terveydellisten vaikutusten ja lapsiin ja nuoriin kohdentuvien vaikutusten osalta. Toivomme, että vaikutusten arvioinnit erityisesti näiltä osin otettaisiin huomioon hallituksen esityksessä tupakkalain muuttamisesta. Haluammekin muistuttaa, että Suomi on sitoutunut kansainväliseen tupakkapuitesopimukseen (FCTC), jonka yksi tavoite on nikotiiniriippuvuuden ehkäisy.

Tuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin vaadittaisiin terveysvaroitukset ja pakkausten ulkoasu yhdenmukaistettaisiin (39 §). Tuotteiden vähittäismyynti säädettäisiin luvanvaraiseksi ja tukkumyynti ilmoituksenvaraiseksi ja tuotteiden etämyynti kiellettäisiin. Tuotteista ja niiden myynnistä perittäisiin valvontamaksut.

Suomen Terveydenhoitajaliiton näkemyksen mukaan kansanterveyden kannalta paras ratkaisu olisi keskieurooppalaisen mallin mukainen nikotiinipussien myyntikielto, jollainen on jo voimassa muun muassa Belgia ja Hollanti. Mikäli nikotiinipussit kuitenkin tuodaan vähittäismyyntiin, tulee ne asettaa tiukan sääntelyn alaiseksi. Tällöin mm. terveysvaroitusten lisääminen kaikkiin pakkausiin, nikotiinin määrästä riippumatta, ja pakkausten ulkoasun yhdentäminen on ehdottoman tarpeellista. Näin Suomi voi pitää kiinni kansainvälisestä tupakkapuitesopimuksesta sekä suojella nuoria nikotiiniriippuvuudelta.

Savuttomien tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä (74 §).

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa savuttomien tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön kieltoa edellä mainituilla alueille. Haluamme kiittää siitä, että lakiesityksessä 113 § *Tupakointirikkomus* on laajennettu koskemaan myös poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden polttamista ja sähkösavukkeen käyttämistä sekä savuttomien tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttämistä ko. alueilla.

Kaikkien tupakan vastikkeiden hallussapito (118 §) ja maahantuonti (62 §) kiellettäisiin alle 18-vuotiailta.

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa lakiesityksen ko. kirjauksia. Haluamme kuitenkin saattaa harkintaan kaikkien nikotiinituotteiden ostoikärajan nostamisen 20 vuoteen tulevien sukupolvien suojelemiseksi nikotiiniriippuvuudelta.

Lopuksi

Suomen Terveydenhoitajaliiton näkemyksen mukaan uusien nikotiinituotteiden myynnin laajentaminen on ristiriidassa tupakkalain tavoitepykälän kanssa, sillä laki pyrkii nikotiinituotteiden käytön loppumiseen.

Haluamme muistuttaa, että nikotiinin tiedetään olevan terveydelle haitallinen aine. Nikotiini aiheuttaa voimakasta riippuvuutta ja erityisesti nuorten kehittyvät aivot ovat herkät riippuvuuden syntymiselle. Nuorena aloitettu nikotiinituotteiden käyttö aiheuttaa pysyviä muutoksia aivojen rakenteessa ja toiminnassa, minkä vuoksi erityisesti lapsia ja nuoria tulee suojella näiltä tuotteilta. Nikotiinipitoisuudeltaan vahvojen nikotiinipussien käyttö voi nuorilla johtaa jopa vakavaan myrkytystilaan.

Nikotiini myös kohottaa sykettä ja voi altistaa rytmihäiriöille. Tutkimuksissa on löydetty viitteitä nikotiinin osuudesta syöpäsolujen syntyyn ja kasvuun.

Terveydenhoitajaliitto

Suomen Terveydenhoitajaliitto kiittää vielä kerran Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta kirjallisen asiantuntijalausunnon antamiseen HE 28/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta.

Helsingissä
6.5.2024

Kirsi Grym
Puheenjohtaja
Suomen Terveydenhoitajaliitto

Aija Saarinen
Kehittämispäällikkö
Suomen Terveydenhoitajaliitto

Yhteystiedot:

Kirsi Grym

p. 0505647300
kirsi.grym@terveydenhoitajaliitto.fi